

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Рада молодих вчених

ISSN 2308-4855

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
Міжвузівський збірник наукових праць
молодих вчених Дрогобицького
державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

ВИПУСК 10

**Дрогобич
2014**

ІСТОРІЯ

УДК 94(477.83):821.161.2"19/20"

Володимир ГАЛИК, м. Дрогобич

ЕТНОГРАФІЧНО-ФОЛЬКЛОРНИЙ КОЛОРИТ І КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ СТАРОСАМБІРЩИНИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ІВАНА ФРАНКА

Стаття присвячена аналізу історико-краєзнавчих та етнографічно-фольклорних праць І. Франка, де вченим проаналізовано етнографічно-фольклорний колорит і культурне життя Старосамбірщини. На основі цього, встановлено, що дослідник на пролязі усієї своєї наукової діяльності вивчає особливості культури й побуту населення Старосамбірщини, при цьому звертався й до середньовічного минулого краю.

Ключові слова: Іван Франко, Старосамбірщина, культурно-освітнє життя, історико-краєзнавчі праці, етнографічно-фольклорні праці, побут, колорит.

Nalyk V. Starý Sambir region's ethnographic-folk and culture life distinctness in the Ivan Franko's research. The article deals with the local historical and ethnographic-folklore works of I. Franko, where Starý Sambir region's ethnographic-folk and culture life distinctness were analyzed. On this basis, it was found that the researcher continued studying the features of Starý Sambir region's cultural life during his scientific career, while he also appealed to the region's medieval past.

Key words: Ivan Franko, Starý Sambir region, cultural-educational life, local history work, ethnographic-folklore work, life, distinctness.

Галик В. Етнографічно-фольклорний колорит і культурна життя Старосамбірщини в дослідженнях Івана Франка. Стаття присвячена аналізу історико-краєзнавчих, етнографічно-фольклорних творів І. Франка, де ученим проаналізовані етнографічно-фольклорний колорит і культурна життя Старосамбірщини. На основі цього, встановлено, що дослідник на пролязі всієї своєї наукової діяльності вивчає особливості культури й побуту населення Старосамбірщини, при цьому звертався й до середньовічного минулого краю.

Ключевые слова: Иван Франко, Старосамбірщина, культурно-образовательная жизнь, историко-краеведческие работы, этнографически-фольклорные труды, быт, колорит.

Постановка проблеми. Багатогранна діяльність та різнобічний талант Івана Франка спричинили йому світове визнання, оскільки в історії світової культури таких діячів з таким широким діапазоном творчих інтересів можна шоб лише перелічити на пальцях. Підтвердженням цього є те, що вченому належать чимало поетичних, прозових і драматичних творів, багато науково-критичних та публіцистичних статей, велика когорта перекладів робіт зарубіжних письменників, наукових праць із літературознавства, фольклору, історії тощо. В цілому, Івану Франку належить понад пів десятка тисяч різноманітних творів, з-поміж яких низка висвітлює особливості культурно-освітнього життя та побуту населення різних теренів Галичини Франкового часу – саме Старосамбірщини. Така пильна увага вченого до вивчення етнографічно-фольклорного колориту та культурно-освітнього життя краю пояснюється тим, шоб саме він при кінці ХІХ – на початку ХХ ст. в Західній Україні став координатором етнографічних досліджень після чого залишив теперішнім дослідникам немалу літературно-наукову спадщину.

© Галик В. Етнографічно-фольклорний колорит і культурне життя Старосамбірщини у дослідженнях Івана Франка

ISSN 2308-4855

Рекомендовано до друку Вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 16 від 27 листопада 2014 року)

Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Глиницький, А. Душний, І. Зимомеря]. – Дрогобич : Посвіт, 2014. – Вип. 10. – 300 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також історії, філології, мистецтвознавства, екології.

Пантюк М.П. – доктор педагогічних наук, професор.

Головний редактор

Заступники головного редактора

Глиницький В.І. – кандидат історичних наук, доцент (співредактор); Душний А.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (співредактор); Зимомеря І.М. – доктор філологічних наук, професор (співредактор).

Редакційна колегія:

Берес Л.І. – доктор мистецтвознавства, професор; Боршевський М.Й. – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України; Борщевіч В.Т. – доктор історичних наук; Давидов М.А. – доктор мистецтвознавства, професор, академік МАІ, заслужений діяч мистецтв України; Дмитрів Г.І. – кандидат філологічних наук, доцент (випл. секретар); Добрянський І.А. – доктор педагогічних наук, професор; Жигайло О.О. – кандидат психологічних наук, доцент; Зимомеря М.І. – доктор філологічних наук, професор; Іванішин П.В. – доктор філологічних наук, професор; Каас О.В. – доктор педагогічних наук, професор; Кемінь В.П. – доктор педагогічних наук, професор; Кириновська І.О. – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України; Козаренко О.В. – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України; Коцир А.В. – доктор педагогічних наук, професор; Литвин М.Р. – доктор історичних наук, професор; Мелвель Ю.С. – доктор мистецтвознавства, професор; Москальєв В.П. – доктор психологічних наук, професор; Орманський Л.В. – доктор педагогічних наук, професор; Палінчак М.М. – доктор політичних наук, професор; Петренко О.М. – доктор історичних наук, професор; Сабат Г.П. – доктор філологічних наук, професор; Савчин М.В. – доктор психологічних наук, професор; Сенко Н.А. – доктор педагогічних наук, професор; Сенік Л.Т. – доктор філологічних наук, професор; Сергійтчук В.І. – доктор історичних наук, професор; Ситник О.М. – доктор історичних наук, доцент; Сташевська І.О. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент МАНІО; Сташевський А.М. – доктор мистецтвознавства, професор, академік МАІ; Стемнік Анджей – доктор габліт., професор; Тельяк В.В. – доктор історичних наук, професор; Футала В.П. – доктор історичних наук, професор; Циховська Е.Д. – доктор філологічних наук, професор.

Рецензенти:

Скотна Надія Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри практичної психології, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Падалька Галина Микитівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри фортепіанного виконавства та художньої культури Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова.

Астаф'єв Олександр Григорович – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури, компаративістики і літературної творчості Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Відповідно до ліцензійного договору № 180-03/2014 від 27.03.2014 р. збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» включений до міжнародної науково-метричної бази РІНЦ (Російський індекс наукового цитування).

Свідоцтво про державну реєстрацію орукованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.03.2013 р.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники: Глиницький В.І., Душний А.І., Зимомеря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська обл., 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: vlnicki@ gmail.com

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2014 © Глиницький В.І., Душний А.І., Зимомеря І.М., 2014

Наталія ГЛУШАК,
м. Ужгород

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ В РОМАНІ «ТАЄМНИЙ САД» Ф.Г. БЕРНЕТ

У статті розкрито роль емоційно-експресивної лексики в художньому мовленні Ф.Г. Бернет, а також здійснено аналіз особливостей передачі емоцій у романі «Тамний сад» англійської письменниці.

Ключові слова: проза Ф.Г. Бернет, емоційний стан, засоби вербалізації, емоційно-експресивна лексика.

Hlushchak N. The peculiarities of emotiveness reproduction in the novel «The Secret Garden» by F.H. Burnett. The emotional-expressive vocabulary role in fictional speech by F.H. Burnett, and the emotions reproduction peculiarities in the novel «The Secret Garden» are analyzed in the article.

Key words: F.H. Burnett's prose, emotional state, verbalization methods, emotional-expressive vocabulary.

Глушак Н. Особенности воспроизведения эмоциональности в романе «Тамний сад» Ф.Г. Бернетт. В статье раскрыто роль эмоционально-экспрессивной лексики в художественной речи Ф.Г. Бернетт, а также осуществлено анализ передачи эмоций в романе «Тамний сад» английской писательницы.

Ключевые слова: проза Ф.Г. Бернетт, эмоциональное состояние, способы вербализации, эмоционально-экспрессивная лексика.

Постановка проблеми. Експресивність та емоційність – провідні атрибути художнього стилю, оскільки йдеться про важливі чинники впливу на реципієнта. Саме в художньому мовленні зримо проступає емотивна та естетична функції мови. Вони базуються на єдності законів внутрішньої організації мови, психічних і соціальних факторів. Тому визначення експресивно-емоційних засобів художнього твору є істотним для його інтерпретації, а також для розкриття внутрішньомовних закономірностей [2, 2]. У цьому аспекті заслуговує на увагу питання особливостей відтворення емотивності в романі «Тамний сад» Ф.Г. Бернет.

Аналіз досліджень. Емоційні переживання людини – різностороннє та складне явище. Складність його вивчення пов'язана, в першу чергу, з суб'єктивністю у відчутті, вираженні та вивченні емоцій, а також з чималою кількістю мовних засобів, що вербалізують внутрішній стан людини. Одним із малодосліджених аспектів лінгвістичної теорії емоцій виступає текстова репрезентація почуттів. Художня література відтворює та інтерпретує емоційну сферу людини [10, 255]. Відтак художній текст, зокрема прозовий, містить знаковий матеріал для висвітлення особливостей вербалізації переживань «Я-особи». Вивчення цього питання займалися такі науковці як, І. Баженова, С. Гладько, В. Комісаров, І. Кость, Н. Позднякова, Я. Репкер, Г. Харкевич, В. Шаховський, О. Швейцер.

Прозові твори Ф.Г. Бернет багаті на мовні засоби, які впливають на почуття, виражають різні емоції. Дослідження емоційного мовлення залишається актуальною і маловивченою проблемою в сучасному мовознавстві.

Мета статті – розкрити роль емоційно-експресивної лексики в романі «Тамний сад» Ф.Г. Бернет, а також проаналізувати способи передачі емоційної лексики в названому творі.

© Глушак Н. Особливості відтворення емотивності в романі «Тамний сад» Ф.Г. Бернет
Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 10, 2014

Глушак Н. Особливості відтворення емотивності в романі «Тамний сад»...

Виклад основного матеріалу. Емоції посідають особливе місце в житті людини. Емоції є скрізь, кожна річ і кожна подія викликає певну емоцію і формують думку особистості стосовно цієї речі або події [12, 328].

Емотивність належить до першорядних ознак та невід'ємних складових художнього тексту. Йдеться про емоційність в мовному значенні, тобто чуттєву оцінку об'єкта, вивчення мовними або мовленнєвими засобами відчуттів, настроїв, переживань людини. Ця властивість художнього тексту виражає емоційне ставлення автора, його ролі у тексті, місце дійових осіб, імовірність емоцій реального чи уявного реципієнта щодо описуваних подій, явищ, персонажів, їхньої поведінки [8, 3].

Вивчення емоцій та їхнього значення у житті людини завжди цікавило дослідників, які працюють у галузях філософії, фізіології, психології, лінгвістики. На сучасному етапі розвитку лінгвістики існує чимало проблем, які визначають декілька головних напрямів досліджень: комунікація емоцій, категоризація емоцій та емотивний семантичний простір мови. Важливою особливістю емоцій є їхня комунікативна здатність. Емоції пронизують усю комунікативну діяльність людини, усі сфери її життя і відображаються на всіх рівнях мови. Мовлення постає визначним способом вираження емоцій особистості [8, 1]. Одним із провідних науковців, який у своїх працях приділив увагу питанню емотивності та вираженню емоційного стану в мові, є В. Шаховський. Учений визначає емотивність як іманентно притаманну мові семантичну якість зображень систематичних засобів емоційності як акт психіки [8, 2]. Усе це віддзеркалене в семантиці мовних одиниць, соціальних та індивідуальних емоціях. При вивченні емотивності як категорії художнього тексту варто зауважити особливості текстової семантики, а також природу людських емоцій, головними властивостями яких є їхня предметність і суб'єктивність. В. Шаховський зазначає, що емотивність реалізується на всіх рівнях мови. Однак, емотивний бік мови розглядався переважно на рівні лексики [8, 2].

О. Селіванова розуміє під емотивністю у сучасній мовознавчій науці складову нотативного компонента у семантичній структурі мовної одиниці, який репрезентує емоційне ставлення носіїв мови до позначеного [9, 248]. Натомість І. Літвінчук називає емотивністю «результат інтелектуальної інтерпретації емоційності, що транслюється в мові та мовленні» [5, 1].

Терміни «експресивність», «емоційність» у стилістиці постійно перебувають у точках перетину наукових дискусій. Проте вони не мають чіткого окреслення. У «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» подане таке визначення: «Експресивність (від лат. *expressio* – вираження) – сукупність семантико-стилістичних ознак одиниці мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті як засіб суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту чи адресата мовлення» [4, 591].

Співвіднесеність між емоційністю та експресивністю найбільш яскраво виявляється на лексичному рівні мови. Людина, користуючись певною лексикою, виражає свої позитивні чи негативні емоції. У цьому їй завжди допомагає експресія, яка обов'язково супроводить прояви почуттів. Розділення такої лексики на емоційну та експресивну – умовне. Відтак вважаємо доцільним послуговуватися терміном «емоційно-експресивна лексика», запропоноване Т. Варвиною [2, 2].

В енциклопедії «Українська мова», у свою чергу, подане наступне тлумачення емоційної лексики: «Слова, що мають у своєму значенні компонент оцінки, виражають почуття, позитивне чи негативне сприймання дійсності. Як виразник емотивної функції мови емоційна лексика характеризує ситуацію спілкування, соціальні відносини, психічний стан мовців» [7, 1].

До складу емоційно-експресивної лексики відносимо слова, які вже у своєму значенні містять позитивну чи негативну оцінку і називають почуття, настрої, процеси (*сум, нудьга, жаль, досада, кохання, ласка, краса* та ін.). Завдання цих слів є демонстрація позитивної чи негативної оцінки явищ з погляду мовця. При цьому експресивність таких лексем може виражатися і не тільки внутрішньо, семантично, але й зовнішньо – за допомогою словотвірних засобів (суфіксів чи префіксів), або ж контекстуально [2, 3].

У лексичному резерві кожної мови наявні не лише слова з яскраво вираженим стилістичним забарвленням або зі структурним компонентом, який дає змогу висловити емоції, а й слова, емоційні атрибути яких знаходяться у потенціалі. Таке використання у певному контексті надає слову емоційного забарвлення, що дає їм можливість впливати на реципієнта цього контексту. Розглядають два способи вираження емоцій: а) вербальний (за допомогою мовних засобів); б) невербальний (міміка, пантоміміка, жести тощо) [8, 3]. Ось ілюстрації з тексту Ф.Г. Бернетт:

- вербальний спосіб: «Dr. Craven did not look happy when he left the room» [11, 75] / «Доктор Крейвен був досить засмучений, коли увійшов до кімнати» (переклад – Н. Г.);

- невербальний спосіб: «He had a wide, red, curving mouth and his smile spread all over his face» [11, 47] / «У нього були пухкі, червоні губи, які розширювалися в посмішку» (переклад – Н. Г.).

Вербальний спосіб вираження емоцій переважає над невербальним у ряді характеристик, зокрема «надійності, швидкості, прямоти, ступені відвертості і якості декодування одержувачем» [8, 3]. Основним вважається лексичний спосіб об'єктивації емоцій. Л. Бабенко у своїй роботі аргументує: семантична категоризація емоцій повинна здійснюватися на основі лексик, яка називає емоції, оскільки в ній емоційні змісти найбільш стійкі та стабільні. Саме такі слова дослідниця вважає безпосередніми знаками емоцій [1, 12–13].

Залежно від способу презентації емоційного смислу лексемою розрізняють первинну лексичну номінацію (денотативну, або категоріально-емоційну) і вторинну (диференційну). Первинна номінація виявляє наявність емоції і визначає її вид (*страждання, гніватися, наляканий, страшно*) [3, 3]. Це чітко проступає в романі: «Mary did not even try to control her rage and humiliation» [11, 17] / «Мері навіть не намагалась приховати свій гнів та відразу» (переклад – Н. Г.). Вторинні засоби номінації проєктують емоційний стан за допомогою переносних значень. Наприклад, дієслово *горіти* виявляє емоційну сему у значенні «пробитися сильним почуттям, пристрасно захоплюватися якоюсь справою, віддаватися чому-небудь» [3, 3]. Ілюстрація з тексту: «...but Mary only listened to her coldly and wondered at her freedom of manner» [11, 18] / «...та Мері лише холодно слухала її балаки, дивуючись її манерам» (переклад – Н. Г.).

Усі прояви емоцій, зафіксовані в досліджуваному тексті, можна поділити на п'ять груп:

1) просодичні (звуківі, що сприймаються органами слуху, манера мовлення, крик, шепіт, мовчання, сміх, стогін, зойк, плач, бурмотіння, спів); «The woman looked frightened, but she only stammered that the Ayah could not come and when Mary threw herself into a passion and beat and kicked her, she looked only more frightened and repeated that it was not possible for the Ayah to come to Miss Sahib» [11, 9] / «Жінка була геть перелякана і, затинаючись, промовила, що Ая не зможе прийти і коли Мері розлючено зривалася й почала бити і кусати її, бідолашна виглядала ще більш наляканою, поторюючи, що Ая ніяк не могла прийти до міс Сагіб» (переклад – Н. Г.); «What is it?» he said, in a

Глушак Н. Особливості встановлення емоційності в романі «Темний свід»...
whisper, and he passed his hand over his forehead» [11, 134] / «Що це таке?», – прошептів він, провівши рукою по чолі» (переклад – Н. Г.);

2) мімічні (зміни виразу обличчя та його частин): «She pulled her stool nearer to the sofa and her expression quite changed at the remembrance of the wide curving mouth and wide open eyes» [11, 73] / «Вона підсунула свій стільчик до ліжка і вираз її обличчя враз змінився при згадці про вигнуті губи та широко відкриті очі» (переклад – Н. Г.); «I said I would never go back again» she hesitated, knitting her brows «but perhaps, just perhaps, I will go and see if he wants me in the morning» [11, 85] / «Я сказала, що ніколи не повернусь», – вагаючись промовляла вона, насунивши брівки, «але, можливо, я піду і дізнаюся, чи хоче він бачити мене вранці» (переклад – Н. Г.);

3) мануальні (рухи рук): «Oh! I forgot!» said Mary, feeling frightened and putting her hand quickly against her mouth» [11, 50] / «Ох, я геть забула!», – злякано промовила Мері, закритиши рот рукою» (переклад – Н. Г.); «There was a door and Mary pushed it slowly open and they passed in together, and then Mary stood and waved her hand round defiantly» [11, 50] / «Там були двері і Мері повільно відкрила їх, щоб вони змогли увійти, потім Мері зупинилась демонстративно розмахуючи рукою» (переклад – Н. Г.);

4) вегетативні (зміни у діяльності внутрішніх органів і судин, секретції залоз, робота серця, які не підпорядковані свідомості та волі людини): «So she went on with her dim light, almost feeling her way, her heart beating so loud that she fancied she could hear it» [11, 61] / «Тож вона продовжувала йти при тьмяному світлі, майже навромацки, при цьому серце її так калатало, що вона майже чула його стукіт» (переклад – Н. Г.); «Oh, Dickon! Dickon!» she said. «I'm so happy I can scarcely breathe!» [11, 78] / «Ох, Дікон! Дікон! Я така щаслива, що ледве можу дихати» (переклад – Н. Г.);

5) рухові (рух тіла та його частин, характер руху, постава): «Martha sat up on her heels again and stared» [11, 16] / «Марта сіла наопочіпки і в'їлась поглядом» (переклад – Н. Г.); «She threw herself back on her pillow and buried her face». She did not cry, but she lay and hated the sound of the heavily beating rain...» [11, 60] / «Вона впала на ліжко, ховаючи лице в подушку. Вона не плакала, але вона лежала і ненавиділа звук дощу за вікном» (переклад – Н. Г.).

Аналіз роману Ф.Г. Бернетт дав підстави дійти висновку: домінуючими проявами емоційних станів у досліджуваному творі Ф.Г. Бернетт є міміка та рухи тіла.

Серед лексик, що виражає емоції, особливе місце посідають вигукки. У реченні вони виконують комунікативну й емотивну функції, що свідчить про їхню важливу роль у мовленнєвому акті. Вигукки є тими засобами, за допомогою яких в мові виражаються почуття, емоції, спонукування. Завдання вигуків – виражати емоційно-експресивні реакції, оцінки, волевиявлення, не називаючи їх, – апріорно визначає стилістичні можливості даного класу слів, бо в такому разі емоційне забарвлення органічно входить у семантичну структуру вигуку як мовної одиниці [6, 1].

Найбільш активними є первинні емоційні вигукки, а, о, у, є, ой, ай, ох, ах, ех, ух, що надають емоційного забарвлення всьому висловленню. Так, вигук *ой/oh* у наведеному прикладі з роману виражає здивування: «Oh!» exclaimed Mary, «then I shall see him! I never thought I should see Dickon» [11, 67] / «Ой!», – вигукнула Мері, – «тоді я зможу побачити його! Я ніколи не думала, що маю побачити Дікона» (переклад – Н. Г.).

Висновки. Основним завданням даної статті було уточнення поняття «емоційна лексика» та розгляд способів передачі емоцій у художньому тексті. На прикладі роману «Темний свід» Ф. Г. Бернетт встановлено: для передачі емоційного стану персонажів авторка використала широкий спектр емотивності для передачі здивування, гніву, суму,

NOMEN EST OMEN?
ПРО ЗМІСТ І НАЗВУ ДИСЦИПЛІНИ
«ЖАНРОВІ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ»

Статтю присвячено особливостям співвідношення між змістом і назвою лекційного курсу «Жанрові теорії перекладу», який викладається в магістратурі Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка у межах спеціальності «переклад з німецької мови». Досліджуються проблеми термінологічного визначення поняття «жанр», «тип» і «вид тексту», а також різновиди класифікації та теорії перекладу.

Ключові слова: жанр, тип тексту, вид тексту, жанрові теорії перекладу, інформативний переклад, художній переклад.

Dorofoeva M. Nomen Est Omen? About The Content And The Title Of The Lecture Course «Genre Theories Of Translation». The article is devoted to the special aspects of the relationship between the content and the title of the lecture course «genre theories of translation», which is included in the Master's degree program in the Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv, with a specialization in «translation from German». The problems of terminological definitions of the terms «genre», «type», and «text», as well as the variety of classifications and theories of translation are considered.

Key words: genre, text category, text type, genre theories of translation, informative translation, literary translation.

Дорофеева М. Nomen est omen? О содержании и названии дисциплины «Жанровые теории перевода». Статья посвящена особенностям соотношения между содержанием и названием лекционного курса «Жанровые теории перевода», который преподается в магистратуре Института филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченка в рамках специальности «перевод с немецкого языка». Исследуются проблемы терминологического определения понятий «жанр», «тип» и «вид текста», а также разновидности классификаций и теорий перевода.

Ключевые слова: жанр, тип текста, вид текста, жанровые теории перевода, информативный перевод, художественный перевод.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть у перекладознавстві спостерігається незмінний інтерес, з одного боку, до міждисциплінарних зв'язків теорії перекладу з суміжними дисциплінами, з іншого боку, до поглибленого вивчення окремих видів та форм перекладу. Увага дослідників концентрується на окремих складниках і факторах, релевантних для перекладацького процесу, уточнюються перекладацькі категорії та зміст перекладацьких універсалій, розглядаються принципи нові стратегії перекладу [24; 22, 107; 12, 65; 10, 85; 4].

Ідея пропонуваної статті виникла під час спроби перекладу назви лекційного курсу «Жанрові теорії перекладу» німецькою мовою. Ми зіткнулися, зокрема з неоднозначним тлумаченням терміну «жанр» у межах перекладознавства. Іншою проблемою стало узгодження назви навчальної дисципліни, яка викладається німецькою мовою, з її реальним змістовим наповненням. Таким чином, необхідність уточнення назви курсу

Мовознавство. Літературознавство
радості тощо, а також зміну рухів тіла, постви. Під час аналізу лексичних засобів передачі емоцій виявлено, що при передачі емоційного стану у художньому творі домінують слова, а рідше – графічні конструкції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко Л. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке : [монография] / Л. Бабенко. – Свердловск : Из-во Урал, 1989. – 184 с.
2. Варвинюк Т. Емоційно-експресивна лексика в постичному мовленні (на матеріалі Ліни Костенко) / Т. Варвинюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journal.kdpu.edu.ua/flstd/article/viewFile/726/667>
3. Кость І. Механізми вербалізації емоційного стану людини в українському прозовому тексті / І. Кость [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: http://science.critea.edu/zapiski/2011/filology/uch24_42fn/045.pdf
4. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
5. Літвінчук І. Прагматика емотивного тексту : дис. ... канд. філолог. наук / І. М. Літвінчук. – К., 2000. – 231 с.
6. Машько Л. Стилістичні функції емоційних вигуків / Л. Машько [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kulturology.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine21-5.pdf>
7. Погова О. Емоційні оказіоналізми в художній прозі Михайла Стельмаха / О. Погова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16606/63Pogova.pdf?sequence>
8. Разуванова Ю. Мовні засоби вираження емоційного стану радості (на матеріалі твору Сомерсета Моєма «Театр») / Ю. Разуванова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/30575/1/Razuvanova%20Yu.N.%20Movni%20zasoby.pdf>
9. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
10. Шаховский В. И. Эмоции: Доллингвистика, лингвистика, лингвокультурология / В. Шаховский. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 128 с.
11. Burnett F. The secret garden / F. Burnett. – London : Heinemann, 1911. – 384 p.
12. Caffi C. Toward a Pragmatics of Emotive Communication / C. Caffi. – Journal of Pragmatics, 1994. – V. 22. – P. 325–373.

Стаття подано до редакції 10.10.2014 р.

Пригара Ольга – кандидат біологічних наук, доцент кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Садова Ірина – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Стецик Юрій – кандидат історичних наук, доцент доцент кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Тельвак Вікторія – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Терешенко Наталя – старший викладач кафедри музичного мистецтва і хореографії Херсонського державного університету

Углей Людмила – викладач кафедри міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет», аспірант кафедри германських мов і перекладознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Чик Ольга – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри німецької філології Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка

Шагала Леся – старший викладач кафедри германських мов і перекладознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Шариков Денис – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка

Яцько Аліна – аспірантка кафедри історії української літератури і шевченкознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Галик В. Етнографічно-фольклорний колорит і культурне життя старосамбірщини у дослідженнях Івана Франка..... 3
Галів М. Королівський привілей на попівство села Лігня 1670 р..... 9
Ільницький В. Порушення «соціалістичної законності» при утвердженні радянської адміністрації у Карпатському краї ОУН (1945 – 1954)..... 17
Корсак Р. Проблеми та перспективи українсько-чеської економічної співпраці (XXI ст.)..... 29
Лазорак Б. «Австрійська модернізація» підземних комунікацій Самбора у 1906 – 1913 рр..... 33
Стецик Ю. Резиденції Добромильського Василянського монастиря: фундаційно-майнові аспекти (XVII – XVIII ст.)..... 41
Тельвак В. Львівський університет у становленні історичної школи Михайла Грушевського..... 46

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Гончаренко А. Українська скульптура 1990-х – 2000-х рр: стан дослідженості проблеми..... 53
Засяч В. Науково-практична школа як об'єкт кореляції системи знань та практичної діяльності в галузі музичної освіти..... 62
Іваненко С. «Куточок біля науки» (Харківський період наукової діяльності Павла Жолтовського)..... 68
Паньків М. Творчі підходи до реалізації особистості концертмейстера-баяніста (акордеоніста)..... 75
Терешенко Н. До питання естетичної вихованості старшокласників, які займаються бальною хореографією..... 82
Шариков Д. Філософія танцювального мистецтва за Платоном та Луканом..... 88

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Білоус Н. Базові концепції німецькомовних текстів теоретико-теологічного дискурсу та їхня репрезентація в українському перекладі..... 94
Глушак Н. Особливості відтворення емотивності в романі «Гасмний сад» Ф.Г.Бернет..... 100
Дорофєва М. Nomen est omen? Про зміст і назву дисципліни «жанрові теорії перекладу»..... 105
Зимомря М., Зимомря І., Зимомря О. Переклад як модель лінгвістичної комунікації..... 113
Попович Н. Давньогрецька тринітарна термінологія у перекладах германськими та слов'янськими мовами..... 119
Бурлака Д. Модель образу правителя в «Історії Русів»..... 125
Дмитрів І. Образ світла у творчості Богдана Ігоря Антонича..... 131
Дорошенко К. Структура як поле гри: особливості впорядкування поетичних текстів Юрія Андруховича..... 136
Кекош М. Сакральне у творчості романтиків Гейдельберзького гуртка (Клеменс Брентано, Ахім фон Арнім, Йозеф фон Айхендорфф)..... 140